

Streszczenie:

Cel pracy: Ocena wartości predykcyjnej i prognostycznej wolumetrycznego zaawansowania guza pierwotnego (V_{GTV}) i regionalnych węzłów chłonnych (V_{NT}) w porównaniu z kategoryzacją rangową TNM w radioterapii raka jamy ustnej i gardła środkowego.

Materiał i metodyka: Przedmiotem badania jest retrospektywna grupa 103 chorych na raka jamy ustnej lub gardła środkowego leczonych wyłącznie promieniami (RT), w jednym ośrodku w latach 2004-2012, u których oznaczono objętość guza pierwotnego (V_{GTV}) i łączną objętość regionalnych węzłów chłonnych (V_{NT}) oraz łączną objętość raka V_{TC} ($V_{GTV}+V_{NT}$). W badanej grupie, 62 przypadków (60%) było w jednym ze stopni N_+ . W radioterapii zastosowano frakcjonowanie konwencjonalne, przyspieszone „CAIR”, lub przyspieszone hiperfrakcjonowanie „CHA-CHA”. Za kryterium skuteczności RT przyjęto miejscowe (LTC) i lokoregionalne (LRC) wyleczenie, oraz częstość wznów miejscowych i/lub węzłowych. Materiał podzielono na 4 podgrupy w zależności od zaawansowania TNM, oraz na 6 podgrup (a-f) w zależności od objętości V_{GTV} , oraz na 5 podgrup V_{NT} . Trzy zmienne fizyczne parametry (TD, d_{fr} i OTT) charakteryzujące zastosowane sposoby frakcjonowania dawki znormalizowano wykorzystując model L-Q do Biologicznie Znormalizowanej Równoważnej Dawki $EQED_{2.0/T=45d}$, odpowiadającej dawce frakcyjnej $d_{fr}=2$ Gy i czasie OTT=45 dni.

Wyniki: Nie stwierdzono znamiennych różnic w 3-letnim LTC między $T_{1-2}N_0$ i $T_{1-2}N_+$ oraz $T_{3-4}N_0$ i $T_{3-4}N_+$ jak również znamiennej wartości predykcyjnej i prognostycznej rang TNM w relacji do dawek fizycznych (TD) i biologicznych ($EQED_{2.0}$ i $EQED_{2.0/T=45d}$). Natomiast wzrost objętości V_{GTV} z $\leq 5cm^3$ do ponad $47cm^3$ znamienne ($p<0.0006$) korelował z obniżeniem 3-letniego LTC z ponad 90% do 30%. Wzrostowi V_{GTV} o kolejne $10cm^3$ odpowiadało obniżenie LTC średnio o kolejne 10%. Analiza ROC wykazała 1.5-krotnie wyższą wartość predykcyjną i prognostyczną V_{GTV} niż rangi T wg TNM. Zwiększenie V_{GTV} i V_{TC} o kolejne $10cm^3$ wiązało się ze wzrostem ryzyka wznowy miejscowej odpowiednio o około 6% i 8-10%. Wzrost V_{NT} powyżej $10cm^3$ korelował odwrotnie proporcjonalnie z 3-letnim LTC skutkując obniżeniem LTC o średnio 20% w porównaniu do $V_{NT}=0$. W celu eliminacji tego niekorzystnego wpływu V_{NT+} na miejscowe wyleczenie guza pierwotnego, uzasadniona jest rekomendacja zwiększenia dawki całkowitej (boost) o około 4-5 $izoGy_{2.0/T=45d}$. Analiza klasterowa w utworzonych podgrupach, w których co najmniej jeden z analizowanych parametrów pozostaje jednorodny, wykazała liniową korelację wartości całkowitej objętości nowotworu V_{TC} ($V_{GTV}+V_{NT}$) i objętości V_{GTV} z dawkami $EQED_{2.0/T=45d}$. Okazało się że dla zmiennych V_{GTV} i $EQED_{2.0/T=45d}$ nie można wyznaczyć jednej krzywej dawki leczącej (TCD). W celu zapewnienia wysokiej szansy wyleczenia (~90%), w przypadku V_{GTV} 5-33 cm^3 (ranga T_2) uzasadnione jest zwiększenie dawki TCD_{90} z 60 do 80 $izoGy_{2.0}$. Dla V_{GTV} 33-47 cm^3 dawka całkowita 70-76 $izoGy_{2.0}$ odpowiada TCD_{50} (50% szansy wyleczenia), natomiast dla $V_{GTV}\geq 47cm^3$, 76 $izoGy_{2.0}$ jest jedynie dawką TCD_{37} . Duża zmienność V_{GTV} i V_{NT} w ramach jednej, określonej rangi T (8-krotna zmienność w ramach rangi T_2) podważa zasadność stosowania jednej i tej samej dawki frakcjonowanej w określonym stopniu zaawansowania T i N według TNM.

Wnioski:

1. W radioterapii raka jamy ustnej lub gardła środkowego wolumetryczna klasyfikacja zaawansowania guza pierwotnego (V_{GTV}) i węzłów chłonnych szyjnych (V_{NT}) okazała się znamienne ($p<0.0006$) **bardziej czułym i niezależnym czynnikiem predykcyjnym** (optymalizacja metody radioterapii) i **prognostycznym** (szansa trwałego wyleczenia) niż rangowy system (TNM), ponieważ pośrednio odpowiada wyjściowej liczbie komórek raka, których zniszczenie jest podstawowym zadaniem radioterapii.

2. Wzrost objętości guza (V_{GTV}) o kolejne 10 cm^3 znamienne koreluje z obniżeniem LTC średnio o 10%, co nie jest znamionnym atrybutem wzrostu kolejnych rang T i N według systemu TNM.
3. Oprócz znaczenia wartości frakcjonowanej dawki promieniowania, ryzyko wznowy miejscowej znamienne zależy od wyjściowej objętości guza (V_{GTV}) i łącznej objętości raka ($V_{TC}=V_{GTV}+V_{NT}$), których zwiększenie o kolejne 10 cm^3 generalnie skutkuje wzrostem tego ryzyka odpowiednio o około 6% i 8-10%.
4. Obecność regionalnych węzłów chłonnych szyi o objętości (V_{NT}), stopniowo wzrastającej powyżej 10 cm^3 , znamienne wpływa na obniżenie 3-letniego miejscowego wyleczenia raka, średnio o 20%. W celu eliminacji tej niekorzystnej, z punktu widzenia szansy miejscowego wyleczenia raka zależności, uzasadniona wydaje się rekomendacja zwiększenia dawki całkowitej (boost) w objętości V_{GTV} o co najmniej 4-5 $\text{isoGy}_{2.0}$.
5. Zmienność objętości V_{GTV} , V_{NT} i V_{TC} , nawet w zakresie tej samej rangi zaawansowania T i N, wg TNM, uniemożliwia wyznaczenie jednej reprezentatywnej krzywej dawki jednakowej skuteczności (TCD), ponieważ jej wartość zależy od wyjściowych parametrów objętościowych. Wyniki badań własnych podważają zatem dotychczasową regułę stosowania jednej i stałej dawki całkowitej dla grupy raków o tej samej randzie T i N, wg TNM.

Summary:

Aim of study: Evaluation of predictive and prognostic value of volumetric staging of the primary tumor (V_{GTV}) and regional lymph nodes (V_{NT}) compared with the rank TNM system in radiotherapy for oral cavity and oropharyngeal cancer.

Material and Methods: The objective of this retrospective study is the group of 103 cases of the oral cavity and oropharyngeal cancer, treated with radiotherapy (RT) alone, in a single centre in 2004-2012. Primary Tumor Volume (V_{GTV}), Total Nodal Volume (V_{NT}) and Total Cancer Volume (V_{TC}) were estimated. In the study group 62 cases (60%) were N+. In radiotherapy three different dose fractionation schemes were used: Conventional, Accelerated "CAIR", and Accelerated Hyperfractionation "CHA-CHA". Local (LTC), locoregional (LRC) control and local and/or nodal recurrences were used as end-points. Clinical data were subdivided into 4 TNM subgroups, 6 subgroups (a-f) according to initial V_{GTV} , and into 4 subgroups according to V_{NT} . Three dose fractionation variables (TD, d_{fr} and OTT) were normalized, using L-Q model, to a single variable – biologically equivalent dose $EQED_{2.0/T=45days}$, if given in 2.0 Gy fractions in the OTT of 45 days.

Results: 3-yr LTC for $T_{1-2}N_0$ vs $T_{1-2}N_+$ and $T_{3-4}N_0$ vs $T_{3-4}N_+$ did not differ except $T_{1-2}N_{0/+}$ vs. $T_{3-4}N_+$, and predictive and prognostic power of the TNM ranks were not significant in relation to physical TD and biological $EQED_{2.0}$ and $EQED_{2.0/T=45d}$ as well. Significant ($p < 0.0006$) adverse correlation between increasing V_{GTV} volumes from below $5cm^3$ to more than $47cm^3$ and 3-yr LTC was documented, and the LTC decreased from 90% to 30%. The increase of V_{GTV} by consecutive $10cm^3$ resulted in a decrease of 3-yr LTC by a successive 10% on average. The ROC analysis has shown about 1.5 times higher predictive and prognostic power of the V_{GTV} than T ranks of the TNM system. Continuous V_{GTV} and V_{TC} increase above $5cm^3$ resulted in the increasing risk of local recurrence by 6% and 10% respectively. The V_{NT} increase has inverse impact on 3-yr LTC which decreased by about 20% compared with $V_{NT}=0$. To eliminate such negative impact of increasing V_{NT} , increase of total dose by extra 4-5 Gy (boost) is highly recommended. Cluster analysis using selected subgroups with at least single variable being constant, shows linear correlation between Total Cancer Volume ($V_{TC}=V_{GTV} + V_{NT}$), V_{GTV} and $EQED_{2.0/T=45d}$. In case of V_{TC} and V_{GTV} up to $10cm^3$ 3yr LTC was high (90%) and decreased to about 29% when V_{GTV} was $>50cm^3$ and V_{TC} in the range of $60-80cm^3$. It has been shown that for V_{GTV} and $EQED_{2.0/T=45d}$ variables, estimation of a single isoeffective dose curve for $EQED_{2.0/T=45d}$ was not possible. An increase of the V_{GTV} in the range from $4.2cm^3$ to $33cm^3$ (T_2) stage needs increment of the TCD_{90} (tumor cure dose for 90% probability of local control) from 60 to 80 $izoGy_{2.0/T=45d}$. Dose of 70-76 $izoGy_{2.0/T=45d}$ becomes TCD_{50} for the V_{GTV} of $33cm^3-47cm^3$, whereas these does for larger V_{GTV} became only TCD_{37} . Relatively wide variation of V_{GTV} 's and V_{NT} 's within a single T stage (8-fold difference within T_2 stage) questions legitimacy of planning and delivery of a single and same dose fractionation for a given T and N stage of the cancer estimated based on rank TNM system.

Conclusions:

1. In radiotherapy for oral cavity and oropharyngeal cancer, volumetric staging of primary tumour (V_{GTV}) and total nodal volume (V_{NT}), which indirectly reflects initial number of cancer cells, occurred to be significantly ($p < 0.0006$) much more sensitive and independent predictive (optimal dose fractionation) and prognostic (tumour cure probability) factors than rank TNM staging.
2. Increase of tumour volume (V_{GTV}) by consecutive $10cm^3$ inversely correlates with the LTC, which decreases by 10% on average. This is not a significant attribute of consecutive T and N ranks in the TNM system.

3. Except importance of dose fractionation, risk of local recurrence significantly depends on initial tumour volume (V_{GTV}) and total cancer volume ($V_{TC}=V_{GTV}+V_{NT}$) which consecutive increment by 10cm^3 generally results in an increase of that risk by 6% and 8-10% respectively.
4. Positive regional neck lymph nodes with volume (V_{NT}) gradually increasing above 10cm^3 has significant negative impact on 3-yr local tumour control, which decreases by about 20%. To eliminate such unfavorable for local control correlation, total dose (boost) higher by about 4-5 $\text{izoGy}_{2.0}$ should be recommended.
5. Variability of the V_{GTV} and V_{NT} , even within the same T and N stage according to TNM, does not allow to estimate a single curve of the isoeffective dose (TCD), which value strongly depends on initial V_{GTV} , V_{NT} and V_{TC} volumes. Therefore, results of own analysis likely question current rule to use single and constant total dose for group of tumours within the same T and N stage.